

In memoriam Huib Winkel (1952-2019)

Boegbeeld van de Belangenvereniging Minderjarigen

Veel beelden van de bezetting op 31 mei 1974 van het terrein van de Heldringstichtingen te Zetten door de Belangenvereniging Minderjarigen (BM) en het Amsterdamse JAC zijn er niet. Maar op één daarvan staat Huib Winkel pontificaal in het midden. Hij kijkt onverschrokken, zo niet hondsbrutaal, in de richting van de naderende politiemannen. 'Kom maar op', lijkt hij te zeggen, 'mij maak je niks.'

Huib Winkel was op dat moment één van de boegbeelden van de BM, die in mei 1971 werd opgericht en waarvan hij vanaf het begin met Huig de Groot één van de gangmakers was. De BM nam het op voor de duizenden kinderen die doorgaans gedwongen en buiten hun wil in door het rijk gesubsidieerde kindertehuizen verbleven. Begin jaren zeventig waren er zo'n 170 van dergelijke tehuizen, waar jongeren werden weggestopt en gespeend waren van rechten. We weten nu, dankzij het werk van de commissie-Samsom en commissie-De Winter dat de regimes in deze tehuizen vaak meedogenloos waren en verzet van de jongeren met harde hand werd neergeslagen, maar begin jaren zeventig moest dat onrecht nog aan de kaak worden gesteld. En dat was wat de Belangenvereniging Minderjarigen deed. Met zwartboeken, bezettingen, zoals die in 1974 in Zetten, maar ze schrokken er niet voor terug om ook de kamer van de staatssecretaris te bezetten of het kantoor van de overkoepelende federatie van jeugdzorginstellingen.

Huib Winkel was daarbij altijd in de voorste linie te vinden. Hij was wat we tegenwoordig een 'ervaringsdeskundige' zouden noemen.

Hij had het allemaal zelf aan den lijve ervaren. Al op driejarige leeftijd was in aanraking gekomen met de kinderbescherming en aan een deprimerende rondreis langs steeds strengere jeugdzorginstellingen begonnen. (Zie bijlage.) Zijn opstandigheid werd beantwoord met sancties, als er ergens vertrouwen was opgebouwd werd het ruw afgebroken; elke interventie was erop gericht om hem klein te krijgen.

Het effect was volkomen averechts. Toen hij 18 werd, en eindelijk op eigen benen kon gaan staan, schreef hij zich in voor de sociale academie in Den Haag met vaste voornemen om jongeren als hijzelf *echt* te gaan helpen. Hij was boos, op de autoriteiten, op de wereld van de kinderbescherming, op alles. En hij vond de tijdgeest aan zijn zijde, want de opstand klopte aan op de bestuurlijke burchten waar de regenten zich al decennia ongenaakbaar waanden. Op de universiteiten, in het openbaar bestuur, in het welzijnswerk, in de stadsvernieuwingsbuurten, overal kwam de geest uit de fles. Het was een kwestie van tijd of de kinderbescherming zou aan de beurt komen.

Bij toeval ontmoette Huib Winkel tijdens Prinsjesdag 1969 de iets oudere Huig de Groot, radicaal, politiek bewust en sterk anti-koningshuis, waarvan hij die dag blijk gaf door een rookbom richting de Gouden Koets te gooien. Hij had ternauwernood kunnen ontsnappen aan een arrestatie, maar toen hij iets later toch bijna werd opgepakt beukte er ineens een jongen op de rug van de agenten en in de verwarring die daardoor ontstond slaagden de twee erin om te ontsnappen. Die jongen was Huib Winkel. Samen vluchtten ze een gebouw in, verwisselden hun jassen, waardoor de signalen

niet meer klopten en zo slaagden ze erin aan de politie te ontsnappen. Later op de dag werd Huib, die van geen ophouden wist, bij een nieuw incident alsnog gearresteerd. Een paar dagen later zochten ze elkaar op om hun jassen te verwisselen. Het klikte meteen. Toch duurde het twee jaar voordat ze een verbond voor het leven aangingen. Dat was bij een van de eerste vergaderingen in 1971 van de door Huig de Groot opgerichte BM afdeling Den Haag. Huig zat aan een grote tafel met tehuisbewoners en zag tot zijn grote genoegen plotseling Huib binnen lopen. Vanaf die dag was het tweetal onafscheidelijk en vormde ze het motorblok van de Belangenvereniging Minderjarigen.

De BM werkte als een magneet voor jongeren die – net als Huib Winkel – gekleineerd waren door de kinderbescherming en in kindertehuizen getraakteerd waren op langdurige isolatie en gedwongen medicatie. Eén van hen was Annie Bijnoord, iets jonger dan Huib Winkel, maar met een vergelijkbare geschiedenis. Zij was ‘ervaringsdeskundige’ van de Heldringstichting in Zetten waar de psychiater Finkensieper de scepter zwaaide over meiden die – in zijn ogen – door alle andere instellingen waren afgeschreven en in het putje van de kinderbescherming terecht waren gekomen. Ze waren zogenaamd onhandelbaar en Finkensieper begon daar langzaam maar zeker zijn eigen regime voor te ontwikkelen vol met gedwongen medicatie, langdurige isoleer en opgedrongen seksualiteit.

De BM stelde vooral over de isolatiepraktijken een zwartboek samen (Zetten, zat, gezeten). En in mei 1974 ging de Belangenvereniging samen met het Amsterdamse JAC onder aanvoering van Huib Winkel dus over tot een bezetting. De acties leidden in 1975 tot de installatie van een heuse onderzoekscommissie, de commissie-Dijkhuis (hoogleraar psychologie in Utrecht). De commissie was weliswaar behoorlijk kritisch over het reilen en zeilen binnen de Heldringstichting, maar de aanbevelingen leidde er slechts toe dat er extra geld (om verder te professionaliseren) naar de instelling ging en dat Finkensieper ongehinderd op zijn post kon blijven en zelfs algemeen directeur werd. De signalen over seksueel misbruik werden, zo bleek uit later onderzoek van de commissie-Samsom, simpelweg genegeerd. De commissieleden konden en wilden het gewoon niet geloven.

In de tweede helft van de jaren zeventig verhuist Huib Winkel naar Amsterdam. De banden met de BM worden losser, zijn maat Huig de Groot trekt de wereld rond. Huib trouwt, krijgt een zoon en staat in de hoofdstad aan de wieg van een nieuw soort jongerenwerk, JoZo, waarin veel meer wordt uitgegaan van wat jongeren zelf willen en kunnen.

Nog een keer flikkert zijn opstandigheid groots op. Dat is als Annie Bijnoord, inmiddels auteur van *Mama's zijn lief* (1987) en *Krassen* (1988), twee boeken over traumatische jeugdervaringen en het falen van de jeugdzorg, met een aantal slachtoffers een slotoffensief begint tegen de ‘knevelpedagogiek’ en het seksuele misbruik van de psychiater Finkensieper die in Zetten nog steeds de leiding heeft. De klachten zijn sinds 1974 niet opgehouden, in 1985 bracht de inmiddels sterk uitgedunde BM, opnieuw een zwartboek uit en in 1988 werpt Bijnoord zich op als publieke actieleidster en begint de kwestie te rollen. Finkensieper wordt geschorst, en na aan houdende acties op 1 februari 1989 ontslagen, waarna een slepend juridische gevecht begint, waarbij de zaak voortdurend wordt uitgesteld.

De kwestie escaleert als op 14 maart 1990 Annie Bijnoord door de politie 's nachts uit haar bed wordt gelicht en wordt gearresteerd. Huib Winkel belt Huig de Groot, die op dat moment in Israël verblijft. ‘We moeten wat doen.’ Een maand later is Steunpunt Zetten een feit. Het verzet van een kleine groep aanhoudende slachtoffers is ineens een actie van een groeiende en woedende groep slachtoffers en sympathisanten. Financiële middelen waren er nauwelijks, creativiteit om de media te bespelen des te meer, waarbij het helpt dat VN-redacteur Rudie Kagie, met zelf een verleden in kindertehuizen, regelmatig over de kwestie bericht. De actievoerders besluiten een media- en communicatie-offensief te ontwikkelen door met een steeds grotere frequentie en door steeds meer

mensen mini-advertenties te plaatsen in de bladen van de Perscombinatie (*Volkskrant, Trouw, Parool*). Het is een vorm van sociale media-gebruik avant-la-lettre. Het lijken kleine speldenprikken,

maar ze vallen toch steeds meer op en zwellen aan tot een kracht. Daardoor weten ze de onverschilligheid te doorbreken die de autoriteiten in jeugdzorg en in het bijzonder de Heldringstichtingen ten toon hebben gespreid en waardoor Finkensieper altijd heeft weten weg te komen. Finkensieper wordt uiteindelijk in mei 1990 veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf, een uitspraak die ook in hoger beroep overeind blijft.

In de jaren negentig stort Huib Winkel zich op de passie die hij altijd heeft gekoesterd: schipper worden en gaan varen door de kanalen van Frankrijk. Hij woont dan op een woonboot aan de Amstel, die hij eind jaren negentig verkoopt, waarna hij een varend schip kan aanschaffen. Samen met zijn tweede vrouw begint hij in de zomermaanden door Frankrijk te varen, vaak in gezelschap van vrienden of vakantiegasten. Deze realiseren zich terwijl het schip langzaam het landschap aan zich voorbij laat glijden dat er een heel ander Frankrijk is dan het Frankrijk van het eten, de bergen, de steden en de wijn. Er is ook een Frankrijk van een ongekend wijd vertakt netwerk van

kanalen en rivieren met duizenden sluizen en rustieke dorpjes, waar het leven goed is, en in ieder geval rustig.

Het is het landschap waar Huib Winkel zijn rust vindt. Het is de omgeving waar hij op een andere manier kan laten zien wie hij is: een mensenmens die er een enorm genoegen in schept het leven van anderen te veraangemen. Een Bourgondiër die het goede leven elke dag opnieuw kan uitvinden en het heerlijk vindt om dat met anderen te delen. De laatste jaren deed hij dat door van zijn tochten filmpjes op *Facebook* te plaatsen, die steeds populairder werden. Mensen die hem totaal niet kenden raakten gefascineerd door de rust van zijn stem en de schoonheid van zijn beelden.

Vlak voordat hij vanuit Nederland opnieuw naar Frankrijk zou afvaren, sloeg het noodlot toe. In de nacht van 14 op 15 maart 2019 raakte hij in de haven bij Wijk bij Duurstede bij het betreden van zijn boot, M.S. Dwaalgast, door een ongelukkige val te water. Zijn lichaam werd de volgende dag door de havenmeester gevonden. Huib Winkel verdient het om herinnerd te worden, als voorvechter van de Belangenvereniging Minderjarigen, als breekijzer van een naargeestige jeugdzorg, maar bovenal als een ongekend warm mens die je geen groter plezier kon doen dan in zijn gezelschap van het leven te genieten.

Jos van der Lans

Zie:

[Canon jeugdzorg: 1971 Belangenvereniging Minderjarigen](#)

[Canon jeugdzorg: 1990 Finkensieper en Steunpunt Zetten](#)

[Mediadossier Steunpunt Zetten](#)

[Overzicht mini-advertenties Perscombinatie](#)

Zijn jeugd in het tehuis werd een bron van motivatie voor Huib Winkel (1952-2019)

Auteur: *Co Welgraven – Trouw*, Naschrift, 13 mei 2019

Foto rechts: Huib Winkel met zoon Jasper en beste vriend Huig de Groot
© Privé-archief

Als geen ander kende hij de misstanden in kindertehuizen in Nederland. Op Franse rivieren en kanalen zocht en vond Huib Winkel rust.

Het kruisje dat de non vlak voordat hij ging slapen met haar vingers op zijn voorhoofd tekende, was zo'n beetje het enige lichamelijke contact dat Huib in zijn jeugd mocht ervaren. Een aai over z'n bol, een arm over z'n schouder, een liefkozing, een zoen - hij wist amper wat het was.

Al op zijn derde werd hij uit zijn ouderlijk huis in Den Haag geplaatst, net als zijn zes broers en zusters. De kinderbescherming greep in, want vader was vaak gewelddadig en moeder verwaarloosde haar kinderen. Toen na de scheiding pa hertrouwde, mochten de broers en zusters naar hem terug, Huib niet.

Bij zijn moeder was hij evenmin welkom; zij had hem altijd als de lastigste van haar kroost beschouwd, vond hem brutaal en onhandelbaar. Omgekeerd hing Huib sterk aan haar; talloze keren liep hij weg uit de kindertehuizen en klopte hij aan bij zijn moeder, die hem net zo vaak weer terugreed of bij het politiebureau afleverde. Huib leerde maar al te goed hoe het is om door je moeder afgewezen te worden. Dat hij het zo vaak probeerde, gaf aan dat hij niet zomaar bij de pakken neerzat, een eigenschap waar hij in zijn latere leven regelmatig blij van gaf.

Toen hij 17 jaar was, kwam er een eind aan die naargeestige tocht langs de tehuizen. Huib mocht op kamers gaan wonen in zijn geboorteplaats Den Haag. Hij ging naar de Sociale Academie. Huib kon goed leren, was slim, sociaal heel vaardig, maar geen jongen om lang achter de boeken te zitten; hij zou de opleiding dan ook niet afmaken. Intussen had hij een baan gekregen als groepsleider in een tehuis in Leiden; de jongen die zo veel inrichtingen van binnen had gezien, kwam nu aan de andere kant, als hulpverlener.

De moeizame jeugd zonder affectie en ouderliefde eiste toch z'n tol: Huib liep vast in zijn werk en studie, belandde in de ziektewet en uiteindelijk in de WAO. Hij bleek een jeugdtrauma te hebben, en besloot zich te laten behandelen. Huib onderging de zogeheten primaltherapie, een nogal heftige confrontatie met onderdrukte gevoelens in de jeugd. Het deed hem goed; de onrust die hij steeds voelde, ebde langzaam weg, hij leerde beter omgaan met wat hem als kind was overkomen.

Foto links: Huib als twintiger. © Privé-archief

Op een dag zag Huib in Den Haag een aankondiging van een vergadering die zijn leven zou veranderen. Het ging om de pas opgerichte Belangenvereniging Minderjarigen (BM). Een vakbond voor kinderen en jongeren in tehuizen, daar moet ik bij zijn, dacht hij. Huib werd een van de steunpilaren van de BM, samen met Huig de Groot, die een halve eeuw lang zijn beste vriend was.

Huib en Huig brachten misstanden in de tehuizen naar buiten waar kinderen voor de geringste aanleiding in isoleercellen werden gestopt, waar geen openheid was en willekeur heerste. Ze wisten de progressieve pers te interesseren, zodat die artikelen publiceerde over wat er in de jeugdzorg en bij de kindbescherming allemaal misging. De BM eiste en kreeg overleg met directies van tehuizen over de leefomstandigheden daar, en zelfs met de betrokken staatssecretaris, de D'66'er Henk Zeevalking. Toen de bewindsman tijdens een vergadering Huig de Groot in de rede viel, snauwde Huib hem toe: "Wilt u hem wel even laten

uitpraten?". De geschrokken Zeevalking hield schielijk zijn mond. Het tekende de straatvechter Huib, die voor de duvel nog niet bang was. Hij kon dominant zijn, maar was ook innemend, een man met veel charisma en menseninzicht.

Zwartboek

De BM richtte haar aandacht op de Heldring-stichting, een inrichting voor meisjes in het Betuwse Zetten, waar wantoestanden zouden heersen: gedwongen medicatie, langdurige opsluiting in de isoleercel en seksueel misbruik. De vakbond ging in 1974 over tot een bezetting en publiceerde een zwartboek ('Zetten, Zat, Gezeten') met schokkende getuigenissen van de meisjes over de behandeling die zij hadden moeten ondergaan. Een commissie deed onderzoek, kwam met wat aanbevelingen, maar de gewraakte psychiater Theo Finkensieper mocht aanblijven. Sterker: hij kreeg zelfs promotie.

Foto rechts: Huig en Huib (met hoed)
© Privé-archief

Huib verhuisde naar Amsterdam, naar zijn vriendin Judith die hij tijdens de therapie had leren kennen. Ze betrokken na een tijdje een woonboot op de Amstel, schuin tegenover

theater Carré, een mooiere plek kun je nauwelijks bedenken. Daar ontstond de liefde voor het water. Ze kregen een zoon: Jasper. Huib schreeuwde het uit van blijdschap toen Judith hem vertelde dat ze zwanger was: "Ik word vader! Ik word vader!" Wat hem was overkomen in zijn jeugd, zou hij zijn kind niet laten gebeuren, nam hij zich stellig voor; Huib wilde voor alles een betrokken vader zijn.

Ook in Amsterdam bleef hij zich inzetten voor kinderen en jongeren die geen echt thuis hadden. Hij richtte het Jozo op, een opvangcentrum voor kinderen die waren weggelopen uit tehuizen. Dat was geen makkelijke groep, wist Huib uit eigen ervaring. Maar hij zat nu aan de andere kant, hij moest regels opstellen en toepassen waar hij vroeger soms tegen geageerd had; dat was weleens lastig.

Midden jaren tachtig kaartte de BM de situatie in de Heldringstichting weer aan met een nieuw zwartboek. Een oud-bewoonster richtte in twee boeken haar pijlen op psychiater Finkensieper, die meisjes die aan zijn zorg waren toevertrouwd tot seksuele handelingen zou dwingen. Die besloot tot een juridische tegenaanval om zijn naam te zuiveren. De zaak escaleerde toen de politie de klokkenluidster midden in de nacht van haar bed lichtte en arresteerde. Een woedende Huib belde zijn vriend Huig, die in het buitenland verbleef en halsoverkop terugkwam. Met de oud-bewoonster en een groep sympathisanten begonnen ze een buitengewoon succesvolle actie. Ze wisten op een effectieve manier de publieke opinie te bewerken; ze deden dat via een reeks miniadvertenties in onder andere *Trouw* en *de Volkskrant*.

Uiteindelijk kwam Finkensieper voor de rechter. Hij werd tot zes jaar cel veroordeeld. Tot tevredenheid van Huib, die dit vonnis - dat ook in hoger beroep standhield - als een persoonlijke overwinning zag; het recht had z'n loop gehad. Voor hem symboliseerde Finkensieper al het kwaad in de kinderbescherming: willekeur, machtsmisbruik, emotionele verwaarlozing, geweld, opsluiting in isoleercellen, seksueel misbruik. Dat laatste had hij zelf niet meegemaakt, maar hij kende de verhalen maar al te goed, ook van heel dichtbij.

Bourgondiër

Met deze veroordeling was het voor Huib wel klaar, hij ging zich helemaal richten op het varen. De relatie met Judith was stukgelopen en met zijn nieuwe vriendin Door kocht hij een varende woonboot, waarmee ze in de zomer naar Frankrijk gingen; in de wintermaanden meerden ze aan in Nederland.

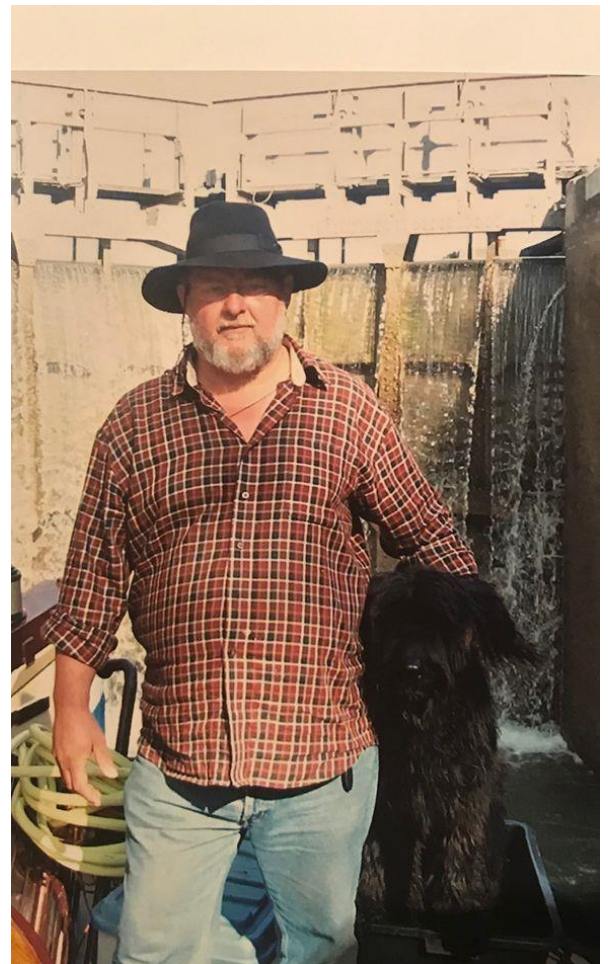
Ze namen gasten aan boord die voor zo'n tien dagen meevoeren op de Franse rivieren en kanalen, een soort b&b op het water: 's ochtends een ontbijt in de kombuis, 's avonds steak met frieten in een dorpsrestaurant. Of schipper Huib schotelde ze een maaltijd voor, want hij kon goed koken: uit de Franse keuken, of gewoon stampot met gehaktballen. Hij was een bourgondiër, maar genoot evenzeer van de rust en het Franse landschap.

Huib bij het schutten van een sluis.
© Privé-archieef

Helaas liep het ook met Door mis, zij wilde anders dan Huib niet de hele tijd op het water zijn, maar ook een bestaan aan de wal leiden. Het was een pijnlijke scheiding die beiden veel verdriet deed. Met hulp van vrienden kocht hij twee jaar later een nieuw schip, de MS Dwaalgast, waarmee hij ook naar Frankrijk voer.

Huib zette filmpjes van de tochten op zijn Facebookpagina, sprak ze in met zijn sonore stem ('baai en zwaai'), schreef er stukjes bij, en adverteerde zo ook. Op den duur had hij een hele schare gasten die graag met hem meegingen. Via een van zijn grote hobby's, het klaverjassen, leerde hij Boendy kennen, met wie hij een latrelatie kreeg; ze hoopten ooit een huisje aan het water te kunnen kopen, zodat ze dichterbij elkaar konden zijn.

Een kleine twee maanden geleden kwam Huig bij Huib op bezoek in de haven van Wijk bij Duurstede. Het was zoals altijd heel gezellig: ze bespraken de wereld, haalden herinneringen op en bekeken Huibs Facebookpagina. Het ging goed met hem, al had hij sinds een val op zijn schip, tien

dagen eerder, wel wat last van duizelingen. Rond etenstijd zochten ze een restaurant op in de stad, daarna ging Huig naar huis. Huib besloot nog een afzakkertje te nemen. Bij terugkomst in de haven raakte hij te water. De volgende avond werd zijn lichaam gevonden.

Huib Winkel werd geboren op 4 augustus 1952 in Den Haag en overleed op 15 maart 2019 in Wijk bij Duurstede.

In november 1983 verschijnt het boek met de niet voor misverstanden vatbare titel: *'Als je nu nog één keer wegloopt breken we je beentjes'*. Het boek is gebaseerd op interviews met kinderen die, zoals de ondertitel met een fijn gevoel voor understatement meldt: 'van overheidswege werden beschermd'. Het zijn schijnende verhalen. Een daarvan is het verhaal van Huib Winkel, die zijn instellingsgeschiedenis laat optekenen onder een pseudoniem, waarvoor hij niet toevallig de naam Hugo kiest, de officiële voornaam naam van zijn boezemvriend Huig de Groot.

haar nooit echt de waarheid is verteld. Maar als zij zegt dat zij niet wil, zo van: 'Ik ben daar gewend, ik heb het daar goed, ik wil alleen 's op bezoek', vind ik het ook niet erg, heb ik toch het gevoel, dat ze later misschien komt. Als ik haar maar regelmatig mag zien, dan ben ik allang heel blij."

"Het regiem in zo'n kindertehuis versterkt natuurlijk het gevoel dat je ergens voor gestraft wordt. Zeker in die katholieke tehuizen en al dat soort religieuze tenten. Schuld en boete. Als je je toch al schuldig en slecht voelt, word je van boete blijkbaar beter."

Hugo (1952)

Klein, drie jaar oud, stapt Hugo zijn eerste tehuis binnen. Het oordeel van een deskundige luidt: 'spijkerhard en geen greintje gevoel'.

"Dat was een heel maf testje. Kwam er geluid uit de muur, uit een box. Een soort radio, dat snapte ik op een gegeven moment wel. Naderhand bleek uit een van die rapporten dat één van de konklusies uit het onderzoek was dat ik spijkerhard was, omdat ik daar helemaal niet bang voor was. Want het was toch eigenlijk voor een klein kind onbegrijpelijk; er waren niet zoveel radio's in die tijd. M'n moeder kreeg toen het advies: 'Of hij eruit, of je moet jezelf laten behandelen'. Nou waren we met teveel, dus ik ging eruit."

Hugo komt uit een gezin met zeven kinderen. Op dat moment is hij de enige die thuis weg moet. Voor hem nog steeds onbegrijpelijk. Een jaar later gaan de ouders scheiden en volgt de rest van de familie, op de jongste na, die nog te jong is voor een tehuis. Weer een jaar later, als zijn vader hertrouwt, gaat een deel van de kinderen weer naar huis. Hugo niet, want er waren al genoeg problemen geweest. Voor hem, vijf jaar oud, is dat behoorlijk schrikken, vooral omdat het zo onbegrijpelijk is. Herinneringen dat hij samen met zijn broertjes en zusjes thuis is geweest heeft hij niet. Op latere leeftijd heeft hij met Tom, zijn jongere broertje, wel meer contact; en met zijn jongste broertje. Zoals hij het zelf zegt: "Op zo'n manier ben ik erin gerold en er in blijven hangen".

"De eerste herinneringen, om vanuit een gezin in een tehuissituatie terecht te komen, waren heel essentiële. Ten eerste dat het me niet gezegd was van tevoren. 'n Smoesje van een weekend met de kinderen spelen. Ik mocht bij m'n moeder achterop de Solex. Ik vertrouwde het geen reet, want ze was nooit zo: 'Nu ga jij eens fijn met de kinderen spelen' dat paste niet in de bekende praatjes. Ik voelde rottigheid, nattigheid. Maar goed, ik werd achtergelaten op het

schoolplein, een giganties groot plein. Keek hoe daar op een gegeven moment m'n moeder stond te zwaaien naar zo'n non. En die zag er echt niet uit alsof ze me gauw zou laten gaan (gebulder.)

Wat ik me kan herinneren van de eerste dag is vooral naar bed gebracht worden en dat niet willen. Nee, want mijn moeder komt mij zo halen. Niet willen geloven dat dat wel 's niet 't geval kan zijn; maar dat eigenlijk wel weten.

Het typerende vind ik nu, dat ik me het moment kan herinneren dat ik binnenkwam en het moment dat ik wegging. En dat ik me van die tussentijd dat ik er gezeten heb helemaal geen mensen, geen gezichten, geen namen kan herinneren. Terwijl ik toch een niet onaanzienlijk aantal jaren daar heb doorgebracht. Tot m'n negende. Dat is zes jaar.

Toen alle kinderen er nog waren kwamen m'n ouders omstebeurt wel eens langs. Toen de anderen weg waren hadden ze het te druk. Ik heb me op een gegeven moment ook heel lekker gevoeld toen ze weer met de auto langs kwamen om m'n broer te brengen. En een tijd later kwamen ze weer met z'n allen. Ik dacht: 'Je kan me nog meer vertellen, maar dat ligt niet allemaal aan mij' (gelach).

In 't begin liep ik naar m'n moeder toe; dat was in een periode dat al die andere kinderen allemaal naar m'n vader gingen. Dus liep ik altijd naar m'n moeder. Die had 't heel rustig hè. Die had er geen; die kon mij toch wel nemen. Het was me ook veel te groot daar. Ik moest eruit, ik moest wèg. Het enige wat ik me herinner is dat ik ontzettend wanhopig was. Een klotezooi was 't. Sta ik daar onderaan die trap waar m'n moeder woonde: 'Als je me niet helpt dan spring ik in de gracht'. Toen was ik een jaar of negen. Ze zegt: 'Ja, dat is prima schat, maar trek dan wel eerst je schoentjes uit. Dan kan ik die aan een ander kindje geven'."

Op zijn negende wordt Hugo overgeplaatst naar een ander tehuis, waar hij tot zijn elfde blijft. Dan opnieuw een overplaatsing.

"Naar 't Zuiden. En dat was voor m'n gevoel echt de andere kant van het land, als je in de randstad bent geboren en opgegroeid. Dan is 't echt 'ik word van de wereld weggedouwd'.

Toen ben ik heel erg geschrokken. Kwam ik terecht in een groep, die heette groep 2. Dan was er ook nog groep 3, groep 4, groep 5 en groep 6. Dat was per leeftijd opgebouwd en ik zat in groep 2. Op een gegeven moment kreeg ik door: groep 6, daar moet ik zijn. Want daar vandaan gingen de jongens eruit. Toen begreep ik: dat duurt wel heel lang. Het zag er vrij uitzichtloos uit. Ik was ruim elf. En die jongens die daar rondreden op brommers waren zeventien, achttien, negentien. 'Dat haal ik nooit', zo'n gevoel. Dus ik weglopen. Naar huis, liften. Vandaag de dag is dat niet zo ongewoon, maar het is toch

alweer een jaartje of wat geleden, 1963 was 't. Liften. Soms werd je onderweg opgepakt. Maar meestal redde ik 't wel. Op een gegeven moment werd dat te link, nadat ik een keer opgepakt was en teruggebracht. Dat vond ik afschuwelijk zeg, echt een afgang. Maar ik ging dezelfde dag weer weg hoor, want dat liet ik me niet gebeuren (gelach). Ik bleef maar weglopen en ze bleven me maar terugbrengen. En ik bleef maar weglopen en ze werden daar steeds onrustiger. Niet te handhaven binnen de groep en niet te tolereren. Maar ik was gewoon niet te stoppen, want ik zat niet achter slot en grendel."

Net als andere tehuis kinderen wordt ook Hugo regelmatig onderworpen aan de meest uiteenlopende tests van wat dan deskundigen heten te zijn.

"Ik kan me nog herinneren dat ik niet mee wilde doen. Ik doe 't niet, ik wil niet. Ik weet niet wat jullie van mij willen, maar ik vertrouw het voor geen cent. 'Tekens een boom'; Ja wacht even, en dan... 'Tekens een mens'. 'Een mens; een man?, een vrouw?'. Uiteindelijk zeggen ze toch weer dat je zelf moet kiezen. Duurde niet meer dan een kwartiertje. Was je dus non-testable of zo. Ik heb één keer aan zo'n test meegewerkt. In die zin dat ik er ook plezier ondervond. Een tante tegenover me, die blijkbaar wel wat in d'r mars had. Vertrouwde het in ieder geval wel. En het mooiste was dat uit die test bleek dat ze best weleens konden proberen of ik niet naar m'n moeder kon, want dat zou een slok op een borrel schelen. 't Ging in de ogen van het tehuis en de voogdijvereniging heel slecht met mij. Als ik zelf erop terugkijk was 't wel de beste tijd die ik gehad heb. En ik ben heel blij dat ik die meegemaakt heb. Maar daar kwam het advies dat ik toch maar naar huis moest. Mijn moeder schrok d'r eigen rot. Want het was 'r door een -goog of -loog gezegd. Terwijl ze kontinu daarvoor door iedereen bevestigd werd dat ik toch wel een kreng was. Nu was er iemand die zei: 'Het zou eigenlijk het beste zijn voor 'm als-ie, ook al was het maar voor een paar jaar, goed tekeer kon gaan tegen 't tehuis.' Omdat ik naar de godverdomme ging; zwierf 's nachts maar over straat. Dat was ten dele waar; ik zwierf over straat, maar ik ging niet naar de godverdomme."

Hugo dertien jaar oud zit in een tehuis in Amsterdam. De provo's zijn net opgekomen. Er is leven in de brouwerij. Hij voelt zich als een vis in het water.

"Ik was niet te houden. Zaterdagavond bij het Lieverdje. Iedere zaterdagavond politics, paarden, motoren. Ik was erbij. Ik was echt niet te houden. Zolang ze me maar niet achter slot en grendel zetten was ik weg. Maar m'n moeder was dus geschrokken en had geëist bij de voogdijvereniging dat ik naar een strenge gesloten toestand zou gaan."

Totaal onverwacht wordt hij overgeplaatst naar een inrichting in het noorden des lands. Niemand vertelt hem iets. Iemand van de voogdijvereniging, in gezelschap van de directeur, komt hem halen voor een autoritje.

"Na een tijdje zaten we op de Afsluitdijk. En toen wist ik wel hoe laat het was. Ze zeiden niks; 'hij moet maar komen', je kent dat wel. Dat hebben ze op hun cursus geleerd. Maar ik kwam dus niet, zat te kijken. Op een gegeven moment zei ik: 'Waar eindigt de reis?' 'In 't Noorden.' Toen heb ik verder geen woord tegen ze gezegd. En ja, eigenlijk een beetje verlamd geweest. Dat geldt voor meer overplaatsingen, dat gevoel. Ontzettend onbeschoft ook. Dat beetje vertrouwen wat je door de jaren heen toch zo links en rechts probeert te krijgen, wordt door mensen die in feite zo belangrijk voor je zijn, zo onderuit gehaald."

De ontvangst is nou niet echt hartelijk. Een Poort, een deur, een ijzeren deur en 'n hal. Nog een deur, een gang door en een kantoortje in met een directeur.

"Zo, ben jij nou Hugo; nou, van jouw soort hebben we er wel meer gehad, jou krijgen we nog wel klein'. Letterlijk. De rapportage was je al vooruit gegaan. En hij kende zijn pappenheimers wel. Ik stond werkelijk verbijsterd te luisteren.

Prikkeldraad en glas op de muur en ik zag ramen waar je niet uit kon. Jezus Christus zeg; ik had ook begrepen dat 't tijdelijk was. Officieel mocht je er maar drie maanden zitten, maar hij zei: 'Het wil wel eens uitlopen als je lastig te plaatsen bent'. Je schrikt je eigenlijk de tering; echt, alsof alle leven onder je vandaan geslagen wordt. Ik weet niet hoe lang ik daar verdoofd heb rondgelopen. Op een gegeven moment moest ik met een groepsleider mee, de trap op; die man gaat me voor en ik liep echt, werkelijk als het ware de ene voet voor de andere, om me heen te kijken. Overal deuren achter me dicht, op slot. Op een gegeven moment wordt-ie ontzettend kwaad. Hij loopt achter me en pakt 'n stoffer en blik onder een trap. Hij pakt die stoffer en slaat me achter op m'n hielen. 'Doorlopen; dat soort kunstjes zijn we niet gewend'. En alles onder het motto 'We zullen hem wel klein krijgen; en ook die kapsones en dat uitdagen'. En met z'n maffe mind naar je zitten kijken, omdat ze gehoord hebben dat er zo'n type binnenkomt.

Ineens was al m'n lamheid verdwenen en ik grijp naar dat blik en ik sla keihard op z'n knar. Gat in z'n kop. Nou, man, man, man. Ik aan m'n haren alle trappen op. Dwars door het gebouw, de isoleercel in. In elkaar geslagen. Ik was vijf minuten in dat buroetje geweest en onderweg naar de groep. Maar die groep had ik nog niet gezien, want op de trap was ik alweer gesneuveld, ging het al mis. Nou, voor hun natuurlijk de complete bevestiging."

Na drie maanden in 't noorden eindigt Hugo's tehuis carrière in de Achterhoek. Het is daar voor het eerst dat-ie voor zijn gevoel vrienden begint te krijgen.

"Daar is het prima gegaan. Echt de eerste de beste avond. Ik was dus vijftien, zat in een groep van jongens van allemaal zestien, zeventien, achttien. Groten, voor m'n gevoel. En op een gegeven moment zegt de groepsleider: 'Jongens we gaan naar bed'. Dat staat op met z'n allen en gaat bij de deur staan wachtend."

ten. En hij ook. Kijkt gewoon zo rond en ik zeg: 'Ik niet, ik ga nog niet naar bed. Ik dek hier de tafel wel effe'. Zegt-ie: 'O, jongens, gaan jullie dan mee'. Doet de deur open, al die jongens gaan de gang op en hij er achteraan. Kijkt nog even naar me, doet de deur dicht en loopt weg. Ik hoor ze de trap opgaan. Ik denk: 'Ik ga ook naar een nieuwe slaapzaal'. Ze hadden me wel gezegd waar die was, maar ik hoopte dat ik die nog wist te vinden, want het was vrij ingewikkeld. Ik een half uur later, tafel gedekt, nog een beetje rondgehangen. Ik dacht: 'Waar blijft ie nou? Maar hij kwam niet. Dus ik op een gegeven moment naar boven. Zat-ie voor m'n kamerdeur met een flesje bier en een boekje bij een lichtje. 'Ik zat op je te wachten, even kennismaken', zegt ie. 'Moet jij een biertje?' Ik dronk nooit bier in die tijd. Maar goed, ik een biertje en een sigaretje; ik rookte ook nog niet. Twee jaar bij die man in de groep gezeten. Ik denk dat ik van de zeven avonden er toch wel zes, als de groep naar bed was, zo'n uur of twee met 'm zat te kleppen. En voor hem hoorde het bij het afsluiten; hij vond het ook leuk."

Na drie jaar Achterhoek komt Hugo bij een hospita in huis. Dit duurt maar kort. Hij verhuist en ontmoet iemand die later een van zijn beste vrienden is geworden. Samen hebben ze een tijd lang het gezicht bepaald van de BM. Een terugblik op zijn carrière in de kinderbescherming.

"Er hadden gewoon geen instituten aan te pas moeten komen. Ik denk dat dan alles anders gelopen zou zijn. Als er iets dodelijks is voor menselijke geesten, voor menselijke waardigheid, dan zijn het instituten. Men beseft gewoon niet wat er gebeurt met die mensen die daarin terecht komen, wat het voor betekenis heeft. Ze hebben er blijkbaar ook geen belang bij om zich dat te realiseren.

Maar ik denk dat je als je, zeg maar, in de meest elementaire jaren van je leven niet anders hebt gedaan dan overleven, dat je daar restanten van zult houden. Mensen worden daar vaak heel erg boos om, zeker in die hulpverleningswereld. Met name met mensen die in instituten leven lig ik overhoop. Die menen uitspraken te mogen doen over mijn gedrag. Van de week nog in een kroeg. Iemand die zei dat ik me er makkelijk afmaakte in het leven: dat ik veel meer kon dan ik nu deed en onder de maat was, want ik benutte de mogelijkheden niet volledig. En ik werd heel erg kwaad. Want ik was maar naast die man gaan staan omdat ik hem al vaker gezien had en hij iets had wat me aantrok. Maar toen werd het onaangenaam; hij was moraliserend, onnodig kwetsend ook. Toen vertelde ik hem dat ik, voor ik met iemand contact kan hebben, het vaak heel erg nodig heb dat ik ook een beetje ruzie met ze heb. Maar die man zei daar meteen negatieve dingen over. Dan ben je meteen gestoord. Daar kreeg ik dus ruzie over; waren we een beetje aan het bekvechten. En toen zei ik: 'Nou dat bedoel ik dus. En wat jij er ook van vindt, we hebben wel contact en dat hadden we tevoren niet'. En ik vraag wat er nou mis mee is. Een dag later

kwam ie z'n ekskuses aanbieden. Dat vond ik heel mooi van hem. Ik ben er gek op ... Lekker een beetje rommelen, bekvechten, zonder iemand anders echt in de tang te hoeven nemen en door te knijpen. Dat doe ik wel eens hoor. Dan heb ik iemand allang in de tang en dan lekker vasthouden. Zoiets dus. Dat zal wel door m'n verleden komen."